

कार्लमार्क्ससंग लिएको दुर्लभ अन्तर्वार्ता

'आजसम्म कुनै पनि महान आन्दोलन विनारक्तपात शुरू भएको छैन'

सन् १८७५ मा अमेरिकी रिपब्लिकनहरूको अखबार 'शिकागो ट्रिब्युन' का एक सम्बाददाताले कार्ल मार्क्ससंग उनको लण्डनस्थित आम्नै घरमा अन्तर्वार्ता लिएका थिए। धेरै वर्षसम्म 'ट्रिब्युन' समाजवाद र उदीयमान ट्रेड युनियनहरू दुबैको भावनात्मक भड्काको बिस्फोटन बनेको थियो (तिनीहरू समान ठानिएका र हरेक रचनाले मार्क्सलाई विश्व षड्यन्त्रको मास्टरमाइन्डको रूपमा स्थिर रूपले चरितार्थ गर्यो)। 'षड्यन्त्र' तत्कालीन बुर्जुवाहरूले प्रयोग गरेको शब्द हो। (मूल्याङ्कन) एउटा रुढीवादी अखबारमा मार्क्सको यही नै एउटा लामो अन्तर्वार्ता हो, जुन उनले यस्तो कहिल्ये दिएका थिएनन्,

समाजवादीहरूको आन्दोलनको अनिम जटिल अमका साधनहरूलाई समाजको सार्वजनिक सम्पत्तिको रूपमा फैर्न तै त हो नि?

डा. मार्क्स - हो, पक्की हो, हामी के भन्दौ भने आन्दोलनको परिणाम यस्तै हुनेछ। तर त्यसको लागि समय, शक्षा र उच्चस्तर भएका सामाजिक संस्थाहरूको जस्तर हुनेछ।

तपाईंहरूको यो घोषणापत्र र मोर्चा केवल जर्मनी वा केही त्यस्तै एक-दुईटा देशहरूको लागि मात्र उपयोगी हुनेछन्।

डा. मार्क्स : वाह ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनका गतिविधिहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

त्यो जटिल भनेको के मजदुरवर्गको प्रभुत्व कायम गर्नु हो?

डा. मार्क्स : होइन हजूर। त्यो उद्देश्य हो- मजदुरवर्गको मुक्ति।

के यूरोपका समाजवादीहरू अमेरिकी मजदुर आन्दोलनलाई महान्पूर्ण मान्दछन्?

डा. मार्क्स : हो हजूर। अमेरिकी मजदूर आन्दोलन त्यो देशको विकासको स्वाभाविक परिणाम हो। के पनि भन्नु- भने त्यहाँ विदेशीहरूद्वारा बाहिरवाट आन्दोलन ल्याइएको हो। आजभन्दा ५० वर्षअगाडि जब बेलायतमा मजदुर आन्दोलनको रूप जुझारु हुन थालेको थियो, तब यहाँ पनि त्यस्तै भनिएको थियो र यो कुरा समाजवादको चर्चा हुन थाल्युभन्दा अगावेको कुरा हो। अमेरिकामा सन् १८५७ देखि तै मजदुर आन्दोलन प्रभावशाली हुन लागेको हो। त्यसपछि मजदुर यूनियनहरू फलन-फूल थाले। त्यसपछि त्यस्ता मजदुरसभाहरूको निर्माण हुनथाल्यो, जसबाट विभिन्न उद्योगहरूमा काम गर्ने मजदुरहरूबीच एकता कायम भयो। र, अन्त्यमा राष्ट्रिय मजदुर सघको स्थापना भयो। यदि तपाईंले यो क्रमिक विकासमाथि ध्यान दिउथ्यो भने तपाईंलाई थाहा हुनेछ- विदेशीहरूको मद्दतविना तै अमेरिकामा समाजवाद पैदा भयो र त्यो युँजीजीको केन्द्रीकरण तथा मजदुर एवं मालिकको बदलाई सम्बन्धका कारण संभव भयो।

जब तपाईं के बताउनुस भने तपाईंको समाजवादने अहिलेसम्म के-के गर्यो?

डा. मार्क्स : दुईवटै कुरा भएका छन्। समाजवादीहरूले युँजी र श्रमको व्यापक संघर्षको बाटो देखाएका छन्। अर्थात् त्यसलाई विश्वव्यापी बनाएका छन्। यसेको फलस्वरूप संसारभरका

उन्नत सामाजिक व्यवस्था कायम हुनेपर्छ। हामीलाई थाहा छ- सबै ठाउँमा समाज वर्गहरूमा विभाजित छ। आधुनिक औद्योगिक देशहरूमा औद्योगिक साधनहरूको विकास सँगसँगै युँजीपति र मजदुरवर्ग बीचको आपसी वैमनस्य पनि बढिरहेको छ।

समाजवादीहरूको वित्तिविधिहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनका गतिविधिहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यहाँ ! यदि तपाईं यही घोषणापत्र मात्रै पढेर हाम्रो बारेमा नितज्ञ निकाल्ने प्रयास गर्नुहुँ भने म भन्नु- तपाईं हाम्रो सगठनहरूको बारेमा कही पनि जान सक्नुहुन। स्पष्ट छ- यस घोषणापत्रका केयो कुराहरूको जर्मनीभन्दा बाहिर कुनै महत्व छैन। स्पैन, रस्स, बेलायत र अमेरिकामा ती देशका आ-आफ्ना विशेष कठिनाइ अनुरूप मोर्चा र सगठनहरू बनेका छन्। ती सबै संगठनहरूबीच समानता भनेको केवल उद्देश्य मात्र हो, जुन हामी सबै प्राप्त गर्न चाहन्छौं।

डा. मार्क्स : यह

अखिल (क्रान्तिकारी)को धादिङ र चितवन जिल्लाको जिल्ला एकता भेला सम्पन्न

काठमाडौं। क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालको विद्यार्थी संगठन अखिल (क्रान्तिकारी)को धादिङ र चितवन जिल्लाको जिल्ला एकता भेला प्रशिक्षण एवम् बैठक सम्पन्न भएको छ। धादिङ जिल्लाको एकता भेला सदस्यमुकाम धादिङ बोसिमा सम्पन्न भएको हो।

भेलाले १७ सदस्यीय जिल्ला सम्मेलन आयोजक समिति चयन गरेको छ। भेलाले जिल्ला सम्मेलन आयोजक समितिको संयोजकमा अशोक आचार्य र सहसंयोजकमा जोन तामाङलाई चयन

गरेको छ।

एकता भेलाको प्रमुख अतिथ्या संगठनका केन्द्रीय सह-संयोजक एवम् बागमती प्रदेश इन्चार्ज समेत रहेकी शिल्प न्यौपानेले गरेकी थिएँ भने क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी धादिङका संयोजक बद्री अधिकारी अधिरितका रूपमा रहेका थिए।

संगठनकी केन्द्रीय सह-संयोजक एवम् कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि समेत रहेकी शिल्प न्यौपानेले विद्यार्थी आदोलन अधिकारीले गणतन्त्र जनताका लागि नआएको भन्दै वैज्ञानिक समाजवाद

क्षेत्र दलालहरूलाई बढारेर फाल्ने उद्घोष गरिन्। उनले हुनेखाने र हुँदाखानेहरूका लागि फरक (फरक शिक्षाको अन्यत्यक्ष एवम् बैठक सम्पन्न भएको छ। धादिङको तिमिलड देखि तोप्लासम्मका जनतालाई बिद्रोहमा ल्याउन विद्यार्थीहरूले भुमिका खेल्नुपर्ने बताए।

भेलामा संगठनका बार्षित प्रदेश संयोजक उषाकिरन आजाद, संगठनका सचिवालय सदस्य एवम् उपत्यका परिचय कमाण्डर विकल्प खारी र पार्टी मिलकाठ नगर प्रमुख समेत रहेका शक्तिमान अधिरितका रूपमा रहेका थिए।

त्यसैगरी अखिल (क्रान्तिकारी) चितवन जिल्लाको एकता भेला, प्रशिक्षण र बैठक पनि चितवनको सप्तगान्डको तिमिलड देखि तोप्लासम्मका जनतालाई बिद्रोहमा ल्याउन विद्यार्थीहरूले भुमिका खेल्नुपर्ने बताए। भेलामा संगठनका बार्षित प्रदेश संयोजक उषाकिरन आजाद, संगठनका सचिवालय सदस्य एवम् उपत्यका परिचय कमाण्डर विकल्प खारी र पार्टी मिलकाठ नगर प्रमुख समेत रहेका शक्तिमान अधिरितका रूपमा रहेका थिए।

अखिल नेपाल मगर राष्ट्रिय मुक्ति मोर्चा नेपालको केन्द्रीय समितिको बैठकबाटा जारी प्रेस वत्तव्य

१२औ विश्व आदिवासी दिवस पोखराको राम बजारमा भव्यताका साथ मनाइयो

पोखरा। प्रदेश नंबर ४ पोखराको राम बजारमा अखिल नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ ४ नंबर प्रदेश समितिको आयोजनामा १२औ विश्व आदिवासी दिवस भव्यताका साथ मनाइयो।

उक्त कार्यक्रम क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालका सचिवालय सदस्य एबम् चार नंबर प्रदेशका सह संयोजक केश बहादुर परियारको प्रमुख अतिथ्या अखिल नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ केन्द्रीय कार्य समितिका कोषाध्यक्ष भरत बुर्जा मगरको बिशेष उपस्थितिमा मनाइएको थियो। अखिल नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ केन्द्रीय कार्य समितिका सदस्य एबम् प्रदेश चारका संयोजक बम बहादुर छन्त्यालको अध्यक्षतामा अखिल नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ केन्द्रीय कार्य समितिका सदस्य अर्जुन तरामुको उद्घोषणामा उक्त कार्यक्रम गरिएको थियो।

अखिल नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ केन्द्रीय कार्य समितिका सदस्य भिम श्रीसले स्वागत मन्त्रव्य दिउका थिए भने अखिल नेपाल महिला संघ क्रान्तिकारीको केन्द्रीय समितिको सदस्य तेज कुमारी थापा मारले शुभकामना मनत्व दिएकी थिए।

उक्त १२औ विश्व आदिवासी दिवसको अवसरमा प्रमुख वक्ता क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी नेपालका केन्द्रीय सचिवालय सदस्य एबम् प्रदेश चारको सह संयोजक केश बहादुर परियार र बिशेष अतिथि अखिल नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ केन्द्रीय कार्य समितिका कोषाध्यक्ष भरत बुर्जा मगरले आदिवासी जनजातिको समस्या समाधान गर्न संघर्ष गर्नु पर्ने र संघर्षले ने सञ्चय राष्ट्र संघले सन् १९९४ डिसेम्बर २३का दिन अगष्ट ९लाई विश्व आदिवासी दिवसको रूपमा मनाउन निर्णय गरेको थियो र सन् १९९५ देखि विश्व आदिवासी दिवस भव्यताका साथ मनाउदै

आएको कुरा अवगत गराउने काम भयो।

उक्त कार्यक्रममा चार नंबर प्रदेशका पार्टी केन्द्रीय

समिति, प्रदेश समिति र जिल्ला समिति सदस्यहरूको उपस्थिति थियो।

नेपाली...

केन्द्रीय सदस्य तथा एक न. प्रदेश स्कुलिङ बिभागका प्रमुख अमर, केन्द्रीय सदस्य तथा एक न. प्रदेश महिला प्रमुख अधिकारीका रेप्लीलगाउतका नेताहरूको उपस्थिति रहेको थियो।

उक्त धृतीकृत कार्यक्रमको अध्यक्षता केन्द्रीय आयोजक समिति सदस्य तथा उदयगुरु जिल्ला संयोजक जिटलाले गर्भाल्को थियो भने सञ्चालन अखिल (क्रान्तिकारी) केन्द्रीय सदस्य तथा जिल्ला पार्टी कार्यक्रम सचिव निर्णय निर्णय गरेको थियो।

त्यसैगरी पाल्पामा नेकापा (एमाले) परित्याग गरी प्रकाश विकासको नेतृत्वमा १३ जना क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल पाल्पा जिल्लामा प्रवेश गरेको जानकारी प्राप्त भएको छ।

नव प्रवेशी क्रान्तिकारी कम्युनिस्टहरू नेपालको सरूहारवारीय क्रान्तिकारी लाम्पर्द दुनु भएकोमा बधाई तथा शुभकामना।

अखिल...

पार्टी काम भयो। पुरानो दुवै समितिहरूको बिगठन गरी नयाँ सयुक्त राज्य समितिको घोषणा गर्ने काम इन्चार्ज बालकृष्ण अधिकारीले गर्नु भएको थियो।

अधिवेशनले जीवन धारी संयोजक र प्रताप थापा सहसंयोजक रहने गरी ३९

सर्वहारा वर्गका निपित आफ्नो प्राणको आहूर्ति दिने महान सहिदहरूको सम्झना एक मिनट मौनधारण गरी अखिल भारत प्रवासी नेपाली एकता समाजका केन्द्रीय संयोजक अनान्द थापा प्रमुख अधिती र केन्द्रीय समितिका सदस्य लक्षी प्रशाद शर्मा अधिती रहेको अधिवेशनको अध्यक्षता केन्द्रीय सदस्य कमल आचार्या गर्नु भएको थियो भने सञ्चालन संगठनका केन्द्रीय सदस्य राम कुमार कार्कीले गर्नु भएको थियो। अधिवेशनले राम कुमार कार्की संयोजक र रूपराज भण्डारी सहसंयोजक रहने गरी २५ सदस्य राज्य संगठन समितिको गठन गरिएको छ।

जान्मा प्रमुख कारण यही र यस्तै अन्य घटना हुन भन्दै कोण सभा समाप्ति अधिवेशनले गरेको थियो।

क्रान्तिकारी

जान्मा प्रमुख कारण यही र यस्तै अन्य घटना हुन भन्दै कोण सभा समाप्ति अधिवेशनले गरेको थियो।

त्यसैगरी पार्टीका कार्यालय सदस्य हेमन्तप्रकाश ओली सुदर्शन र दिनेश शर्मा सागरले पनि महत्वपूर्ण वैचारिक तथा राजनीतिक महत्वको प्रशिक्षणात्मक मन्त्रव्य राख्नुभएको थियो। अधिवेशनले राम कुमार कार्कीले गर्नु भएको थियो। अधिवेशनले राम कुमार कार्की संयोजक र रूपराज भण्डारी सहसंयोजक रहने गरी २५ सदस्य राज्य संगठन समितिको गठन गरिएको छ।

राष्ट्रिय...

बताउनु भयो। साना उद्योगदेखि राष्ट्रिय उँजीपति वर्गसम्लाई क्रान्तिकारी भण्डारी गोलबद्ध गर्दै लैजाने कार्यभार महासंघ रूपां गर्ने पनि विश्वास व्यक्त गर्नुभयो।

त्यसैबीच, दिनाङ्क २ अगस्त २०२३ दिन अखिल भारत प्रवासी नेपाली नेपालमा नयाँ केन्द्रीय समितिको एकता समाज आन्द्रा तेलाङा नामका तेलांगना नामका राज्य समितिको एकता भेला प्रशिक्षण सम्पन्न भइसकेका छन्। एकता सम्पन्न भएको स्थानीय तहका वडासम्म पनि एकता भेला सम्पन्न भएको कुरा पार्टी भोले उद्घोगी र वैठक तेलांगनामा नहुने भएको थियो।

काठमाडौं। सिरहामा मिटरब्याजी आरोपमा एक महिला पक्राउ फेरेको छ्।

पक्राउ पर्नेमा मिटरब्याजी आरोपमा एक महिला पक्राउ फेरेको छ्।

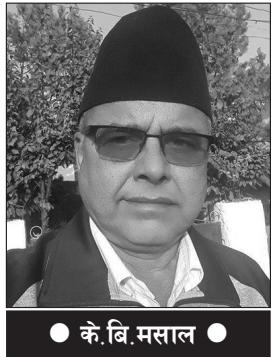
पक्राउ पर्नेमा मिटरब्याजी आरोपमा एक महिला पक्राउ फेरेको छ्।

ममता देवी रायले प्रहरीमा दर्ता गराएको अनुचित लेनदेन सम्बन्ध मुद्दामा अदालतबाट पक्राउ लिएर साहलाई पक्राउ गरिएको हो।

साहमाथि प्रहरी र जिल्ला प्रशासनमा गरी दर्जन भन्दा बढी उजुरी छ। उनीमाथि थप अनुसन्धान भइहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सिरहाले जीवाएको छ।

सिन्धेको मिडन्तमा जीप मुनी लुकदा...

● के.बि.मितल ●

सशस्त्र विद्रोह सुरुहुनु पूर्व नेकपा माओवादीद्वारा सरकारलाई पेश गरेको चालिस सुन्त्रिय माग तत्कालिन सरकारले वेवास्ता गरेपछि २०५२ फागुन १ गते बाट माओवादीले सशस्त्र विद्रोह सुरु गरेको थिए। २०५८ सालको संसदिय र स्थानिय निर्बाचनमा समेत रोल्पा जिल्लामा सयुक्त जनमोर्चाको बहुमत आएपछि कायमिष्ट बिचार राखेहरूलाई सखाप राख्ने योजना सरकारले बनायो। तत्कालिन गृहमन्त्री खुम बहादुर खड्काले आफ्नो अनुकूलमा काम गर्ने अब्दुल रहीस खालाई रोल्पाको प्रजिज आप्नो सरुवा गराए। ०५१ मङ्गसिर १ गते रोल्पा इरिवाड-१ चम्का गाउँको मेलामा नाचगान गरिरहेका मानिसहरूमाथी प्रहरीले गोली चलाउदा राडीसिं के नन्द किशोर सिंहको पाखुरामा गोली लायो। मेला तनावप्रस्त भयो। त्यसपछि प्रहरीले उन गोली चलाउदा राडीसिंका लोक बहादुर घर्ता र इतिवाडका मन बहादुर पुनको घटनास्थलमै मृत्यु भयो।

त्यसपछि २०५२ असोज २२ गते गाम गाविसको तमाखे डाँडामा लागेको असोजे मेलामा पार्टीहरू बिच भगडा भयो। त्यहिकम्पमा मेला हेर्ने गएका तीनसय उनानचालीसलाई पक्राउ गरी लिवाड पुर्याए। त्यहा ६५ जनालाई सोधपुछ पछि छाडियो भने, १७२ जनालाई प्रजिज खा ले यातनादिन लगाए। सुरुमा रोमियो अप्रेशनको नामबाट प्रहरीले गाम, ऊवा, जेलवाड, मिर्ल, तेवाड, सेरम, भावाड, राडीसी, सिर्फ आदी गाविसमा प्रहरीले आतक मचाउन थाल्यो।

गाउँमा आतक बढाए गएपछि द्वन्द्वको क्रम बढाए गयो। २०५८ आषाढ २९ मा विद्रोही माओवादीले रोल्पाको दक्षिणी सिमामा रहेको होल्लेरी चौकीमा आक्रमण गरी ६९ जना प्रहरीलाई अपहरणगरी चौकीमा भएका सबै हातहतियार कब्जामा लिएपछि युद्ध चक्रदै गयो। होल्लेरी आक्रमण भएपछि तत्कालिन प्रधानमन्त्री गिरीजा प्रसाद कोइरालाले राजीनामा दिए। त्यस पछि शेर बहादुर देउवा प्रधानमन्त्री भए। सरकारले विद्रोहीलाई वार्तामा बोलायो। वार्ता असफल भएपछि माओवादीले दाडको घोराहीमा रहेको शाही नेपाली सेनाको ब्यारेकमा २०५८ मङ्गसिर ८ गते आक्रमण गरेपछि सरकारले देशभर संकटकाल घोषणगरी सेना परिचालन गर्न पुयो।

सशस्त्र द्वन्द्व सरकारले समायोजनमा एवं ब्यवस्थापन गर्न नसके पछि मुलुक भरको वातावरण असज भयो। सबै किसिमका सञ्चार माध्यमबाट मानिसहरू मारिएका, अपहरण भएका, बलत्कार गरिएका बिस्थापित हुन पुगेका, घरजग्गा कब्जा गरिएका जस्ता समाचार आउन थाल्यो। बिशेष गरी रापी बाटने जनविद्रोह स्वरूप भएकोले माओवादी का भूमिगत कार्यक्रम सुरुमा यही क्षेत्रमा हुने गर्दथिए। सञ्चारकर्मीहरूलाई त्यस बखत यती अपठरो हुयो की, माओवादीको कार्यक्रममा नगए उनहरू रिसाउने, गएको थाहापाए र समाचार त्यसैरी किसिमको आए सेना, प्रहरी र प्रशासनको धम्की आउने। तर पनि हामी दडाली सञ्चारकर्मीहरूले त्यसको समाना गर्दै आफ्नो धर्म

निबारण गर्दै आएका थिए। जब सरकारले माओवादी नेताहरूको टाउकाको मुल्य तोकेपछि नेपालका सञ्चारकर्मी मात्र नभए विश्वभरीकै सञ्चारकर्मीहरूको दृष्टिकोण नेपालमा पर्न थाल्यो। पटक-पटक भारतीय सञ्चारकर्मी नेपालमा आउनथाले। कोहीकाठमाण्डौ बाटने फर्किन्थे भने कोही रापीका जिल्लामा समेत आउने र समाचार सकलन गर्ने काम गर्दथिए। करै घटना घटने बित्तिकै सामुहिक रूपमा हामी दाढका सञ्चारकर्मी पुने गर्दथिए।

२०५९ मा राजा शानेन्द्र ले संसद

पुोका थिए ! त्यहा सेनाले हामीलाई रोक्यो। मैले भने हामी प्रेसका मानिस हो। काठमाण्डौ जान लागेको सेनाले भन्यो ! तपाइहरू नेपालगन्ज भएर हवाई जहाजबाट मात्र जान सक्नु हुन्छ। यो बाटोमा ठाउ-ठाउमा बाटो अबरुद्ध हुन्छ। मैले भने मेरो रिक्समा पत्रकार हो। उसलाई यो बाटो हेर्न मन हुन्। एकैछिनको कुराकानी पछि हाम्रो गाडी भालुवाडतर्फ लायो। भालुवाडको शस्त्रप्रहरीले पनि हाम्रो गाडी रोकी अगाडी नजानुस ठाउ ठाउमा पुराहरूले सडकमा बम राखेको कुरा सुनाए। मैले त्यहा पनि कुरा आफ्ना कुरा राख्यो। जब हामी धानखोलामा पुर्यो ! सडक किनारमा हेको शिव मन्दिर नजिक बम राखिएको सडक अबरुद्ध गरेका रहेछन्।

भासारी सत्ता आफ्नो हातमा लिएपछि विदेश पत्रकारको नेपाल आउने क्रम बढन थाल्यो। २०६१ मा विद्रोही माओवादीले अनिस्चितकालिन बन्दको आब्हास गरे। महिनादिन मुलुकभर यातायातका साधन चलेनन्। त्यसैरगरी नेपालको जनयुद्धको बारेमा अध्ययन गर्न फ्रान्सबाट एक जना बक्कल्याल वबगिभक नाम गरेका एकजना पत्रकार काठमाण्डौ आएर माओवादीको जनयुद्धको बारेमा अध्ययन गर्न खोजेछन्। उनी फ्रान्सबाट प्रकाशित हुने भू-झब्बे पत्रिका र फ्रान्स बाटने बि.बि.सी. लाई समाचार दिए पत्रकार रहेछन्। नेपाल पत्रकार महासंघ केन्द्र्य कार्यालय काठमाण्डौमा पुगेका उनले माओवादीका नेताहरू बस्ने स्थानको खोजी गरेछन्। महासंघले उनलाई रापी अन्वलमा जान पर्ने र दाडमा सागर पणिड र मेरो नाम र फोन नम्बर दिए हवाई जहाजको टिकटको ब्यवस्था मिलाइ दिएछन्। केहि दिन पछि नर्चिनेको बिदेशिले स्टारलाइट फोन बाट मलाई फोन गरे। यसैरे फोन सागर पणिडलाई पनि आएछ। उनी तुलसीपुर एपोर्टमा आएर फोन गरेको बाताएपछि हामी दुबै उतै लायौ। उनी र हाम्रो भेट भयो। उनले आफ्नो उद्देश्य बताए पछि हामीले जानेका र थाहा पाएका सबै कुरा सुनायो। उनले हाम्रो कुरा सुनेपछि रोल्पा, रुकुम र सल्यान जाने तिब्र इच्छा गरे।

हामी सल्यान तर्फ लायौ। त्यहाँ माओवादीका नेताहरूसँग भेट भयो, उनले आफ्नो जिज्ञासा मेटाए। त्यसपछि हामी काठमाण्डौ जान दाड आयौ। जिपमा जाने निधो भयो। मैले नै उनलाई काठमाण्डौ पुर्याउ पर्ने भयो। तर गाडी चालकले समाचार सुनेका कारण जान डराए। किनकी उनलाई काठमाण्डौ रुप्याउसु रहेको उनले थाहा पाएका रहेछन्। मैले उनलाई काठमाण्डौ बम राखेर अरोध गरेको उनले थाहा पाएका रहेछन्। उनी मेरो कुराबाट जान तयार भए। हाम्रो यात्रा सुरु भयो। अर्जुनखोलाको बेस क्याम्पमा

थाले। सडको अबस्था कस्तो हु ? सबै मानिसले जिज्ञासा राख्न थाले।

तपाइहरू कसरी आउनु भयो ? उहाहरूको जिज्ञासा मैले सबै मेटाइ दिए। साथ कपर्फुको समय भएकोले हाम्रो बास त्यस दिन बुटवलमा नै भयो। भोली पल्ट बिहान हाम्रो यात्रा सुरु भयो। दाउनेको उकालो औरालोको सडकमा कही भेटिएन। तर चोरमाराको पुलमा हुड्गा थपरेर बम राखिएको रहेछ। मैले त्यहाँ पनि माओवादीका कार्यकर्ता भेटिएन। भालुवाडको शस्त्रप्रहरीले पनि हाम्रो गाडी रोकी अगाडी नजानुस ठाउ ठाउमा पुराहरूले सडकमा बम राखेको कुरा सुनाए। मैले त्यहा पनि कुरा आफ्नो कुरा राख्यो। यसरी धानखोलामा पुर्यो ! सडक किनारमा हेको शिव मन्दिर नजिक बम राखिएको सडक अबरुद्ध गरेका रहेछन्।

□ यो साताको कविता

घामका रेखा

□ हिरामणि द. दिक्षी □

कहीलै भैल भान्न घामका रेखा

कानुरामको जाँन्नालै

लाइ-बाटा, दुँह-दुँही

तर्बै सँझैको जान बिल्लो

जिल्लाको छैत खलिहानै

जाँगारी बिलो नानुराम र बुँदीको जान

जहाँ लिल्लाको संगाला

जहाँ लिल्लाको लिल्लाको

अर्थ...

कृषिलाई धोर विकृत गरेका छन्। कृषि सहित सम्पूर्ण अर्थतन्त्र पूर्णतया सामाज्यवादामाथि निर्भर भइसकेको छ। यसबाट उनीहरूले सिज्जे देशको वातावरणको चरम विनाश गरेका छन्। यसको समग्र रूपान्तरण बिना यो देशका किसान र जनताको वास्तविक विकास हुन सक्दैन।

विद्यमान भू-स्वामित्व तथा सामन्ती सम्बन्धेले यो बाटोमा तल्काल अवरोध गरे पनि उपरोक्त रूपान्तरणका लागि प्रधान समस्या अहिले यो होइन। तसर्थ, कृषि लगायत सम्पूर्ण अर्थतन्त्रलाई सामाज्यवादी व्यवस्थाबाट अलग गरेर त्यसको क्रान्तिकारी रूपान्तरण गर्नु नै क्रान्तिको प्रमुख कार्यभार हो। जसको अधीनस्थ एउटा हिस्सा क्रान्तिकारी भूमिसुधार हो।

भूमि सम्बन्ध र क्रान्तिकारी भूमि सुधार

१. माथि उल्लिखित कारणहरूले गर्दा भूमिसुधार तथा किसानलाई जग्गा वितरण गर्ने कार्य पहिलेको तुलनामा भन् जटिल बढै गएको छ, यसलाई वास्तविक अवश्यको विश्लेषण मार्फत रचनात्मक ढंगले समाधान गर्नु पर्दछ।

तसर्थ, पहिलेको जस्तो तुला जिम्नादार वर्को खेतीयोग्य जिम्न कब्जा गरेर किसानहरूको बीचमा वितरण गर्ने काम कार्यक्रमका हिस्साबले अहिले पनि महत्वपूर्ण छ, तर क्रान्तिकारी भूमि सुधारलाई यसैमा सिसमत गर्नु हुँदैन। यसका लागि अन्य थुप्रै कुरा महत्वपूर्ण छन्।

२. यहाँको कृषि अहिले मुख्यतया सानो स्वामित्व र सानो उपादनमा आधारित छ। अधिकांश किसानको खेती गर्ने जग्गा छैन। किसानहरू तुलो मात्रामा भूमिहीन बन्दै गएका छन्।

अर्कोतर्फ, कृषिले तुलो मात्रामा उपादनको रूप लिन नसकेको अवस्थामा आधारभूत वर्गका किसान/कृषि मजुरहरू अहिले जिम्नको राष्ट्रियकरण होस भने चाहेनन्, बरु जग्गाधीन बन चाहन्छन्। कृषि मजुर वा भूमिहीन गरिब किसानहरू क्रान्तिकारी भोका छन्।

फेरि अर्कोतर्फ, मध्यम किसानहरूसँग जिम्न छ, उनीहरू पनि त्यसलाई कायम राख्न चाहन्छन्।

यी सबै जनवादी आकाशा हुँदै, समाजवादी होइन्। किसानहरूका बीचमा जिम्नको वितरण अर्थात् क्रान्तिकारी भूमिसुधार बिना हामी समाजवादी कृषिको वास्तविक लक्ष्यतर्फ अघि बदन सक्दैनौ।

त्यसैले 'किसानको हातमा जिम्न' पार्टीको मूल नीति हो जसको आधारमा क्रान्तिकारी भूमिसुधार हुन सक्छ।

३. जिम्नको स्वामित्व कस्तो हातमा छ ? पहिले नै भनिएकै, जिम्न केही हदसम्म तुला सामन्ती जिम्नदारहरूको हातमा भए पनि त्यो वर्ग धेरै हदसम्म अस्तित्वमा छैन।

क्रान्तिकारी जिम्न :

१. सामाज्यवाद, विशेष गरी अमेरिकी सामाज्यवाद र भारतीय विस्तारवाद। यी बाह्य शब्द हुन्।

२. स्वदेशी दलाल-नोकरशाही युँजिपाति वर्ग। (तीनीहरूमा तुला सैन्य अधिकारीहरू, तुला निजामी कर्मचारीहरू, तुला ब्यापारीहरू, बैकरहरू, तुला उद्योगपतिहरू, युँजिपाति वर्गको हातमा गएको छ वा इरहेको छ। शहरिया औद्योगिक युँजिपातिका राष्ट्रिय परियोजनाहरू र दलाल-नोकरशाही वा सामाज्यवादी तथा विस्तारवादी स्वार्थमा आवास वा अन्य उद्योग व्यवशायका लागि संरचना सिर्पाण गर्ने कृषियोग्य भूमि कब्जा गर्दैछ।

- त्यसैले क्रान्तिकारी भूमिसुधार सम्पन्न नर्का केबल सामन्ती जिम्नदारको जग्गा गेरे मात्र पुदैन, अन्य कदम चाल्नु आवश्यक छ।

४. क्रान्तिको दुश्मन वर्गको रहेका तुला सामन्ती जिम्नदार तथा दलाल-नोकरशाही युँजिपाति वर्गको जिम्न बिना मुआज्जा जफत गरी भूमिहीन-गरिब किसानहरूमा बाँडुपर्छ।

- खास जग्गा अथवा पोखरी/पानी भनेको चिनिने तुलो मात्रामा राज्यको कब्जामा रहेको कृषियोग्य जिम्न पनि किसानको बीचमा वितरण गर्नु पर्दछ।

- साथै, जग्गाको सिलिङ्ग निर्धारण गर्नुपर्छ। धनी किसान वा कृषि युँजिपातिको मध्यम वर्गको अतिरिक्त जिम्न लिउपर्छ। यी मुख्यतः राष्ट्रिय युँजिपाति वर्ग हुन्। त्यसैले उनीहरूलाई क्षतिरूपी दिनुपर्छ।

कृषि बुर्जाहरूको हकमा जिम्नको सिलिङ्ग फरक हुन सक्छ कि सक्दैन त्यसलाई गरिब अन्वेषण तथा अनुसन्धान मार्फत निर्धारण गरिनुपर्छ।

कृषि बुर्जाहरूको हकमा जिम्नको सिलिङ्ग फरक हुन सक्छ कि

वर्ष ८ अंक ७

- यसरी, भूमिहीन गरिब किसान/कृषि मजुरहरूको जिम्नको भोक यथासम्भव मेटिने गरी जग्गा वितरण गर्नु पर्छ। तब मात्र उनीहरू वर्गस्वार्थ अनुसार आर्थिक कार्यक्रम लाग्नुपर्न क्रान्तिमा सहभागी हुनेछन्। र आत्मनिर्भर नयाँ जनवादी कृषि उपादानको पक्षमा अगाडि आउने छन्। त्यसपछि छैटै उनीहरू सामुहिकीकरण हुँदै समाजवादी कृषिको बाटोमा अगाडि बढने छन्। वास्तवमा कृषिको समाजवादी कृषिमा विश्वभर वर्गावाहीन, शोषणरहित कम्युनिस्ट समाजको स्थापना गर्नु हो।
- हामीले यस सर्वोच्च कार्यक्रमलाई सधै मनमा राख्नुपर्छ र जनता विशेष गरी सर्वहारा वर्ग तथा यसका निकटतम सहयोगी भूमिहीन-गरीब किसानहरू र परिस्थिति सिर्जना हुना साथ समाजवादी बाटोमा अगाडि बढनुपर्छ।
- यस अन्तिम लक्ष्यमा अगाडि बढनका लागि पूर्वबांगलाको समाजमा अपने अन्तर्गत खेती गरिन्छ, अर्को भाग कृषि श्रमद्वारा। यस्तो जिम्नका मालिकहरू क्रान्तिका सहयोगी हुन्, ती मध्ये धेरै शहरीया कर्मचारीहरू, साना वा मफौला ब्यापारीहरू र मजुरहरू पनि हुन्।
- त्यसैले यो हिस्सालाई क्रान्तिका शत्रुहरूको पार्श्वमा नुपोस्थ भन्ने कुरामा ख्याल राख्नुपर्छ। तीनीहरूको मामलामा ठेकको रकम कम गराउने उपाय खोज्नुपर्छ र चरणबद्ध रूपमा क्षतिपूर्ति मार्फत भू-स्वामित्व बदल्नु पर्छ।
- पूँजीवादी खेती प्राणीलामा समेत कृषि मजुरहरूको शोषण घटाउने, कृषि मजुरहरूको गम पूरा गरी उनीहरूको अतिरिक्त जिम्न खोसेर क्रमशः क्षतिपूर्ति दिनु पर्छ।
- सुदूरोमा खेती शोषण :
- ग्रामीण क्षेत्रमा अहिले पनि विभिन्न अन्तर्गत खेती गरिन्छ। अन्यथा, यसले पार्टीभित्र र हाम्रा आपै वर्गहरू तथा निकट सहयोगी वर्गहरूको बुर्जवा गणतान्त्रिक चेतानालाई बलियो बनाउनेछ, जसले क्रान्तिको पीहिलो चरण वा समाजवादीको निर्माण पछि साम्यवादको सहमतिहरू थिए ती विषयको मोटामोटी समीक्षा गर्न र त्यसमा एकमत हुन आवश्यक छ।
- यसको मतलब नयाँ जनवादी क्रान्तिलाई वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ।
- त्रिटिश-भारतमा हिन्दू-मुस्लिम अन्तरिरोध र भारत विभाजनको मूल्याङ्कन।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यवादको भूमिकाको मूल्याङ्कन र नयाँ जनवादी क्रान्तिसँग जातीय अन्दोलनलाई कसरी जोड्ने भन्ने प्रश्न।
- हामीले पार्टीभित्र र हाम्रा आपै वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसले क्रान्तिका विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- यसका साथै, समाजवादी पूर्व बंगलार र समाजवादी परिचम बंगलाको एकीकरण र अखण्ड भारतवर्ष स्थापनाको कार्यक्रम पनि छलफलको विषय हेको छ।
- हामीले यी विषयहरूको समीक्षा र अन्यांश आएका उनले मुस्लिम समाजलाई लक्ष्य गर्नै तीनीहरूबीच आपसी सम्बन्ध भएर पनि द्रुद्ध आइन्हाले विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यवादको भूमिकाको मूल्याङ्कन र त्यसबेलाको प्रधान अन्तरिरोध (जातीय अन्तरिरोध वा वर्गीय अन्तरिरोध) निर्धारण गर्ने प्रश्न।
- यसका साथै, समाजवादी वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यवादको भूमिकाको मूल्याङ्कन र त्यसबेलाको प्रधान अन्तरिरोध (जातीय अन्तरिरोध वा वर्गीय अन्तरिरोध) निर्धारण गर्ने प्रश्न।
- यसका साथै, समाजवादी वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यवादको भूमिकाको मूल्याङ्कन र त्यसबेलाको प्रधान अन्तरिरोध (जातीय अन्तरिरोध वा वर्गीय अन्तरिरोध) निर्धारण गर्ने प्रश्न।
- यसका साथै, समाजवादी वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यवादको भूमिकाको मूल्याङ्कन र त्यसबेलाको प्रधान अन्तरिरोध (जातीय अन्तरिरोध वा वर्गीय अन्तरिरोध) निर्धारण गर्ने प्रश्न।
- यसका साथै, समाजवादी वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यवादको भूमिकाको मूल्याङ्कन र त्यसबेलाको प्रधान अन्तरिरोध (जातीय अन्तरिरोध वा वर्गीय अन्तरिरोध) निर्धारण गर्ने प्रश्न।
- यसका साथै, समाजवादी वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यवादको भूमिकाको मूल्याङ्कन र त्यसबेलाको प्रधान अन्तरिरोध (जातीय अन्तरिरोध वा वर्गीय अन्तरिरोध) निर्धारण गर्ने प्रश्न।
- यसका साथै, समाजवादी वर्गहरूको विशेष गर्नुपर्छ। अन्यथा, यसको विशेष गर्नुपर्छ।
- र, बंगलादेशको स्थापना, त्यसपछि भारत तथा सामाज्यव

आलोपालो

वैज्ञानिक शिक्षाका लागि वैज्ञानिक समाजवादी व्यवस्था आवश्यक

● निशान कट्टवाल ●

शिक्षा मानव समाजलाई बदल र देशलाई समृद्ध बनाउन अत्यावश्यक साधन हो। शिक्षा राजनीतिक प्रतिविम्बन हो। शिक्षाले युगीन राजनीतिक, आर्थिक र सामाजिक संरचनाअनुसार राज्य र समाजको साधनको काम गर्दछ। कृतै पनि मुलुकको शिक्षाप्रणाली त्यस मुलुकको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक संरचनाअनुसूको हुने गर्दछ। नेपालको वर्तमान राजनीतिक प्रणाली दलाल पुँजीवादी रहेकाले शिक्षा पनि दलाल पुँजीवादी सत्ताको निर्देशन, नियन्त्रण र नेतृत्वमा सञ्चालित छ। राजनीतिक सत्ताको मालिक दलाल पुँजीवादी भएकाले शिक्षा क्षेत्र त्यसको सेवामा समर्पित हुने, निर्देशनमा चल्ने र त्यस्तै अनुकूलको संस्कार बोकेको जनशक्ति उत्पादन गर्ने अखडा एवम् उद्योगमा परिणत भइरहेको छ।

विद्यालय-बिश्वविद्यालयहरू बेरोजगार उत्पादन गर्ने भट्टीमा परिणत भएका छन्। नेपालको वर्तमान शिक्षा आमजनता, समाज र राष्ट्रको हितमा नभई मुठीभर दलाल पुँजीपतिहरूको राजनीतिक सत्ताको आधारीना निर्माण गर्ने, सेवा गर्ने, स्वार्थ सिद्ध गर्ने नोकर निर्माण गर्नेवाहेक अझ केही गर्न सम्भव छैन। अव्यावहारिक, अवैज्ञानिक, परम्परागत, रुदिवादी चिन्तनमा आधारित, दारू मुलुक र वित्तीय संथाहरूको लगानी र सर्वानुकूल चलिरहेको शिक्षाप्रणालीले सुखी नेपाली, समृद्ध नेपाल बनाउन अवश्यक जनशक्ति उत्पादन गर्ने होइन, कुन मुलुकमा कस्तो र काति जनशक्ति आवश्यक छ, त्यसको उत्पादन र पूर्ति गर्ने काम गरिरहेको छ। दलाल शासकहरूको परिनिर्भरता र अस्पष्ट रणनीतिका कारण शिक्षा क्षेत्र कम्पास बिग्रेको जहाजजस्तो दिशाविहीन, अस्तव्यस्त र गुणस्तरहीन बानिरहेको छ।

वर्तमान शिक्षा असमान, जनविरोधी, अवैज्ञानिक र अव्यावहारिक छ। सार्वजनिक

शिक्षा सङ्कल्पूर्ण अवस्थामा पुगेको छ। निजी शैक्षक संस्थाहरू दिनमा दुई गुना, रातमा चौगुणा फैलिरहेका छन्। शिक्षा मौलिक हकका रूपमा सर्विधानमा लेखिए पनि कार्यान्वयनमा पुँजीपतिहरूको पेवाजस्तो बनिरहेको छ। आधारभूत तहसम्म अनिवार्य र निःशुल्क, मायाविक तहसम्म निःशुल्कको नारा हास्यास्पद विषय बनिरहेको छ। निजीकरण तथा व्यापारीकरणको महामारीले शिक्षा राज्यको दायित्व होइन, नागरिकको व्यवधारको वस्तु बनिरहेको छ। शिक्षाजस्तो अपरिहर्य कुरालाई व्यापारको वस्तु बनाइको छ। शिक्षा पुँजीपतिहरूको पेवाजस्तो बनेको छ। गरिब, किसान, मजदुर वर्ग शिक्षाबाट बचिजो छ हुन्नपर्ने अवस्था छ।

ऋपुस्तकायाका अनुसार पुँजीवादी विद्यालयमा विद्यार्थीलाई होसियारपूर्वक, ढङ्ग पुर्याएर, टिकेर काम गर्ने गुण विकासित गर्न ध्यान दिँन्छ तर सोच्ने, विचार गर्ने, नियाल्ने र निष्कर्ष लिनकाले उत्तीर्हाको क्षमता भने हरतरहले दबाइन्छ।' तर्सर्थ पुँजीवादी शिक्षाको उद्देश आलोचनात्मक र स्वतन्त्र चेतना भएको स्वाभिमान नागरिक उत्पादन गर्ने होइन, पुँजीपतिहरूले सजिलै परिचालन गर्नसक्ने एकलकाटे, घोकन्ते, श्रमसँग नजोडिएको, समाजप्रति अनुत्तरदायी, निजी उत्पादन अर्थात् चरम व्यक्तिकोन्नित, व्यक्तिप्रधान सिद्ध भएको छ। यसप्रकारको शिक्षाका कारण आमा निर्मित सबैथोक गर्न तयार हुने समाज अथवा सामाजिक हितका लागि सामान्य चिन्ता पनि नलिने अवस्था उत्पन्न भएको छ। यसप्रकारको शिक्षा विकास हुनुको कारण वर्तमान राज्यप्रणाली हो। यो दलाल पुँजीवादी रहेको छ। यो व्यवस्थाले शैक्षक क्षेत्रलाई दलाल पुँजीवादीहरूको गुलाम अथवा कारिन्दा उत्पादन गर्ने उद्योग मात्र ठाढ। यसको एक मात्र विकल्प भनेको उत्पादनमूलक श्रमसँग जोडिएको, श्रमजीवीको हित गर्ने उद्देश भएको, बाँकी ७ येजमा

पोखरा महानगरपालिका वडा न. ३३ को पार्टी र युवा संगठन एकता भेलाहरू सम्पन्न

पोखरा। क्रान्तिकारी महानगर पालिका वडा न. ३३ को नेतृत्वमा ११ सदस्य क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल र क्रान्तिकारी युवा संगठन नेपाल राजेन्द्रको नेतृत्वमा १३ सदस्य क्रान्तिकारी युवा संगठन नेपाल राजेन्द्रको नेतृत्वमा १३ सदस्य संगठन समिति गठन गरिएको छ। साथै पार्टीको भातृ संगठन

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल कटारी नगरपालिकाको एकता अधिवेशन सम्पन्न

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल कटारी नगरपालिकाको एकता अधिवेशन सम्पन्न उदयपुर। क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपाल उदयपुर जिल्लाअन्तर्गत कटारी नगरपालिकाको एकता अधिवेशन प्रशिक्षण तथा बैठक सम्पन्न भएको छ। अधिवेशनले संयोजक सन्त बहादुर सुमुवारको संयोजकत्वमा १५ सदस्यीय नगर समिति गठन गरेको छ। उक्त कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि केन्द्रिय सचिवालयमा उदयपुर जिल्ला समिति र चन्द्र बाल रहेका थिए। कार्यक्रमका प्रमुख अतिथिले पार्टी केन्द्रको योजना र प्रदेश समिति साथै जिल्ला पार्टीको योजना तर्जुमा सहितको भाव सम्प्रेषण गरेका थिए। यसैरागि विशेष अतिथि जिल्ला संयोजक जिटलले जिल्ला पार्टीको आगामी कार्य योजनाको प्रशिक्षणमूलक मन्त्रव्यक्त गरेका थिए, भने अन्य अतिथिहरूले नगर समितिका सदस्य बहादुर सुमुवारको अध्यक्षतामा कार्यक्रमको सञ्चालन दिएका थिए। यसैरागि विशेष अतिथि जिल्ला पार्टीको आगामी कार्य योजनाको प्रशिक्षणमूलक मन्त्रव्यक्त गरेका थिए।

आजसम्म...

अन्यथा यो इत्याकै बेरोजगार विचार गर्ने होइन। और्सिनीले नेपोलियनको हत्या गर्ने प्रयास गरे, इसाइहरूले हत्या गरे, क्रामबेलको जग्नानमा यूरिटनहरूले हत्या गरे। र वास्तविकता के हो भने राजाहरूले जति हत्या गरे, त्यति त अरु कसैले पनि गरेका छैन। यी सबै हत्याहरू वा हत्याका प्रयासहरू समाजवाद आउबुधा आगावै भएका छन्। आज यदि कसैले पनि राजाकीय वा सरकारी व्यक्तिको हत्याको प्रयास गरेमा त्यसको जिम्मेवारी समाजवादको ताऊकोमा थोपरीदिने चलन बढेको छ। वर्तमान रिथितमा जर्मन स्प्राइटोको मृत्युबाट समाजवादीहरू धेरै तै दुरित हुनेछ। आफ्नो ठाउँमा उनी निकै उपायोगी व्यक्ति हुन र अन्य राजनीतिज्ञहरूको तुलनामा बिस्मार्क आफ्नो अतिवादी कारवाहीहरूका कारणले हाम्रा उद्देश्यहरूको लागि धेरै तै उपयोगी साधित भएका छन्। बिस्मार्को बारेमा तापाङ्को आमानी स्वत्वाको छ?

डा. मार्क्स : हो हजूर, मेरा साथीहरूले मलाई बाबाकर सूचना पठाइरहेका छन्। जर्मनी आजभोलि पूरै शान्त छ र यसले गर्दा बिस्मार्क पूरै दुरित हुनेका छ। उनले हेसेलमन, राकोब र वाँमन आदि ४८ जना युवा नेताहरूलाई जर्मनीबाट निष्काशित गरेका छन्। (बाबेलको आत्मकथाअनुसार ६१ जना नेताहरूलाई देश-निकालाको सजायै दिइएको थियो। उनीहरूमध्ये अधिकांशले ४८ घण्टाक्रिया जर्मनी छोडू पर्यो। यसरो लाग्न-संवाददाताले ४८ घण्टाको समयलाई निष्काशितहरूको संख्या ठान् पुरु थाएहो। उनलाई देश-निकालाको सजायै दिइएको थियो। बिस्मार्कलाई यो बाबाकर भएका थिए। उनलाई शकिर ७५ हजार जमदुहरू भोकमरीको बाबाकर भइरहेका थिए। उनको आमान थियो-ती नेताहरूले जर्मनीबाट बाहिर जानाता बैचैन भएर विद्रोह गर्न थालेछन् र आफूलाई राजाको होली खेल्ने सुर्व अवसर प्राप्त हुनेछ। सिंगो जर्मन साम्राज्यमा दमन-चक्र तीव्रतापूर्वक चलेछ र उनलाई आफ्नो 'रक्तपात तथा दमन-चक्र'को प्रिय सिद्धान्तलाई सम्पूर्ण रूपमा व्यवहारमा लाग्न गर्ने मौका प्राप्त हुनेछ। त्यसैले एउटा बनावटी सर्विधानको निर्माण उनले एकीकरण र सेनासम्बन्धी आफ्नो योजनाहरूका लागि जनतामाथि कम्परी भाँच्ने खालको कर लगाए। अनि अहिले उनी सर्विधानलाई त्रास र रोकी टोकीमा प्याँकेर जनतामाथि अरु बेसी कर लगाउन चाहन्छन्। जनतामाथि मनपरी ढंगले कर लगाउनका लागि जनावादीहरू र उनको पछिल्लो चाल राज्य-विप्लव गर्न एउटा प्रयास थियो। तर, त्यो पनि असफल हुनेछ। फ्रान्सका समाजवादीहरूले जस्तै उनको लोकप्रियता धर्दाखाल्न्यो। उनलाई धन चाहिएको छ र राज्यलाई पनि धन धनरहेको जस्तै तरह। त्यसैले एउटा बनावटी सर्विधानको निर्माण उनले एकीकरण र सेनासम्बन्धी आफ्नो योजनाहरूका लागि जनतामाथि कम्परी भाँच्ने खालको कर लगाए। अनि अहिले उनी सर्विधानलाई त्रास र रोकी टोकीमा प्याँकेर जनतामाथि अरु बेसी कर लगाउन चाहन्छन्। जनतामाथि मनपरी ढंगले कर लगाउनका लागि हौवा खडा गरिरहेका छन् र दंगा-फसादको स्थिति सिर्जना गर्न सक्तर प्रयास गरिरहेका छन्।

(८ ज्ञ. १८७८ को शिकागो ट्रिभ्यून द्वारा निर्काशित, सवालनेपाल/नेपाल रिडिंग डटकमबाट)

नेपाल सरकार विश्वापन बोर्ड

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित तौल पूर्ण सुरक्षा सम्पूर्ण